

Beretning fra Den internationale Atomenergiorganisation (IAEA).

(Dagsordenens punkt 15).

Plenarforsamlingen behandlede på to møder den 15. november og den 20. december 1968 årsberetningen fra Den internationale Atomenergiorganisation.

Årsberetningen blev som sædvanlig forelagt af IAEAs generaldirektør Sigvard Eklund. Generaldirektøren fremhævede, at IAEA fra starten havde bestræbt sig på at opfylde en dobbelt mission: at fremskynde og udvide anvendelsen af atomenergi til fredelige formål og at sikre, at nukleart materiale og udstyr bestemt for fredelige formål ikke blev anvendt til militære formål. Den sidstnævnte opgave blev tilgodeset gennem opbygningen af et kontrolsystem.

IAEAs virksomhed på kontrolområdet blev stadig udvidet. Alle medlemslande i Latinamerika, Mellemøsten, Sydøstasien og Stillehavsområdet, som havde reaktorprogrammer, havde nu afsluttet kontrolaftaler med IAEA. Mexico var gået et skridt videre og havde som det første land anmodet IAEA om at føre kontrol med al nuværende og fremtidig kernefysisk virksomhed på sit territorium. Endvidere gav en række lande, herunder Canada, Norge og USA, meddelelse til IAEA om alle internationale overførsler af nukleart materiale.

Generaldirektøren betegnede „ikke-spredningsaftalen“ som den mest betydningsfulde internationale overenskomst, i hvert fald på det kernefysiske område, siden den 2. verdenskrigs afslutning, og IAEA var i færd med at forberede sig på at overtage det øgede ansvar, som ikke-spredningsaftalen pålagde organisationen. Spørgsmål vedrørende aftalen kunne kun løses i en atmosfære af tillid, og ikke-spredningsaftalen kunne kun blive en grundsten i atomnedrustningsbestrebelse, hvis denne tillid blev opretholdt og udbygget.

Artiklerne IV og V i ikke-spredningsaftalen indeholdt betydningsfulde forpligtelser for de ledende nukleare lande til at fremme samarbejde og fredelig udnyttelse af atomenergi, især i udviklingslandene. Store kapitalinvesteringer var imidlertid påkrævede, og IAEA var kun i stand til at yde bistand af teknisk art. Og selv denne

bistand kunne ikke følge med efterspørgslen. I 1958 havde IAEA været i stand til at imødekomme ca. 90 pct. af de fremsatte anmodninger om ekspertbistand og udstyr, i 1968 var procenten faldet til 30. Hvis ikke-spredningsaftalens artikel IV skulle gøres til et effektivt instrument til fremme af nuklear udvikling, måtte der stilles betydeligt større midler til rådighed.

Endvidere oplyste generaldirektøren, at IAEAs atomkerneinformationssystem (INIS) baseret på computers forventedes at kunne stå til medlemslandenes rådighed i løbet af 1970.

Endelig omtales, at IAEAs generalkonference i september 1968 havde vedtaget en resolution, der påpeger, at IAEA må anses for at være det rette organ for ydelse af bistand i forbindelse med fredelig udnyttelse af atomeksplosioner. Teknikken på dette område befandt sig endnu på et tidligt udviklingstrin, men IAEA var opmærksom på spørgsmålets betydning på længere sigt.

For Plenarforsamlingen forelå et af Canada, Iran og Polen udarbejdet resolutionsforslag, hvorefter Generalforsamlingen tager IAEAs beretning til efterretning (operative paragraf 1). Endvidere tages to resolutioner vedtaget på IAEAs 12. generalkonference til efterretning (operative paragraf 2). I den første resolution (GC (XII) RES/241) anmodes IAEAs styrelsesråd om at tage artikel 6 i organisationens statut op til revision og på 13. generalkonference forelægge en rapport indeholdende en undersøgelse af, hvorledes styrelsesrådets medlemskreds på passende måde kan afspejle det fremskridt og den udvikling i den fredelige udnyttelse af kerneenergien, som er opnået af mange medlemmer, herunder udviklingslande, en retfærdig geografisk fordeling af medlemspladserne i styrelsesrådet, og det fortsatte behov for rådets effektivitet som organisationens udøvende myndighed. I den anden resolution (GC (XII) RES/245) anmodes IAEAs generaldirektør om at indlede en undersøgelse af de procedurer, som organisationen bør anvende ved udførelsen af sin rolle i forbindelse med fredelig udnyttelse af kerneeksplosioner.

Endelig anmodes IAEAs generaldirektør (operative paragraf 3) om at holde FN's generalsekretær underrettet om, hvad der